

KEIFERIA LYCOPERSICELLA

AGROFAG PODLEGAJĄCY OBOWIĄZKOWI ZWALCZANIA

Keiferia lycopersicella: dorosły motyl (po lewej) i żerująca gąsienica (po prawej); dzięki uprzejmości Max Badgley, University of California, Riverside, USA; <https://gd.eppo.int/taxon/GNORLY/photos>

Keiferia lycopersicella: uszkodzenia na roślinach pomidora (po lewej) i na owocach pomidora (po prawej); dzięki uprzejmości John Trumble, University of California, Riverside, USA; <https://gd.eppo.int/taxon/GNORLY/photos>

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Szkodnik występuje w Ameryce Północnej (Kanada, Meksyk, USA), większości krajów Ameryki Środkowej i Ameryce Południowej (Boliwia, Ekwador, Kolumbia, Peru). W Europie został on stwierdzony we Włoszech na pomidorach, lecz jego ogniska zostały wyniszczone.

Ciało gąsienicy jest początkowo żółtawo-szare, a z czasem zmienia kolor na szary z fioletowymi plamami lub w całości fioletowy. Nowo wyklute gąsienice mają długość średnio 0,85 mm, a gąsienice ostatniego stadium dorastają do 5,8–7,9 mm. Poczwarła początkowo zielona, brązowiejąca; przepoczwarzenie ma miejsce w glebie, w luźnej kolebce wykonanej z przędzy, piasku i innych lokalnie dostępnych materiałów. Znajdujące się na roślinach postaci dorosłe (dorośle motyle) o rozpiętości skrzydeł wynoszącej 9–12 mm. Głowa, tułów i skrzydła są brązowe. Przednia para skrzydeł wydłużona, zaokrąglona u nasady i na wierzchołku, jasnobrązowa do szarego, z pomarańczowymi lub brązowymi podłużnymi pasmami, dającymi efekt nakrapiania. Tylna para skrzydeł bardziej jednorodna, żółto-brązowa, wąska, zakończona strzępiną. Jednoznaczna identyfikacja powinna opierać się przede wszystkim o analizę morfologii genitaliów samców.

Rośliny żywicielskie

Głównym żywicielem jest pomidor (*Solanum lycopersicum*), a ponadto do żywicieli zaliczana jest oberżyna (*Solanum melongena*), ziemniak (*Solanum tuberosum*) i dzikorosnące gatunki z rodzaju *Solanum* (psianka).

Objawy występowania i szkodliwość

Szkody wywołują gąsienice, które żerują na kwiatach, liściach i owocach pomidorów. Na liściach larwy drążą miny, żerując tylko wewnątrz wewnętrznej części liści pozostawiając nienaruszoną ich górną i dolną powierzchnię. Później mogą tworzyć schronienia z pozginianych lub zwiniętych liści sprzędzonych przędzą, pod którymi nadal żerują i ten rodzaj żerowania powoduje duże plamy przylegające do każdego zagięcia liści. Silne porażenie może doprowadzić do zniszczenia wielu liści, co nadaje roślinie „spalony” wygląd i przyczynia się do znacznego obniżenia plonu. Larwy mogą wgryzać się też do pędów. Największe uszkodzenia występują, gdy larwy wgryzają się do owoców pomidora, na ogół pod kielichem, ale otwory wejściowe są trudne do wykrycia, gdyż mają wielkość nakłucia szpilki. Później na brzegu kielicha widać brązowe ziarniste odchody. Larwy wygryzają wąskie, poczerniałe chodniki w owocach, które następnie mogą zostać zaatakowane przez patogeny wtórne. Zerowanie skutkuje obniżką plonu owoców i ich jakością.

Na oberżynie uszkodzane są głównie liście i łodygi. Uszkodzenia owoców są nieznaczne, ponieważ larwy rzadko żerują w ich wnętrzu.

Na ziemniakach uszkodzenia liści przez larwy występują sporadycznie.

Ocena Zagrożenia Agrofagiem (PRA) dla tego szkodnika sporządzona przez Instytut Ochrony Roślin - PIB w Poznaniu wykazała, że w warunkach szklarniowych gatunek ten może teoretycznie rozwijać się i powodować szkody przez cały rok. W warunkach naturalnych krótko pojawiające się populacje mogą powodować szkody w okresie letnim, chociaż ich przetrwanie jest mało prawdopodobne. Ogólne zagrożenie stwarzane przez agrofaga ocenione zostało na poziomie wysokim.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

W warunkach polowych najważniejszym sposobem rozprzestrzeniania się motyli są ich przeloty. Na większy dystans szkodniki są przenoszone wraz z przesyłkami roślin gatunków żywicielskich, owoców pomidora i oberżyny oraz na opakowaniach.

Kontrola uszkodzeń i pobieranie prób

Informacje nt. uszkodzeń, terminu kontroli miejsc pobierania prób oraz rodzaju pobieranego materiału znajdują się w dokumencie „Agrofagi kwarantannowe spoza UE” na stronie: <https://www.gov.pl/web/piorin/agrofagi-szkodliwe>. Dodatkowo prowadzi się monitoring występowania szkodnika przy użyciu pułapek feromonowych.

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku podejrzeń, co do obecności agrofaga w importowanym materiale roślinnym oraz w krajowych uprawach gatunków żywicielskich, należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na stronie <https://www.gov.pl/web/piorin>.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce *Keiferia lycopersicella* podlega obowiązkowi zwalczania (jest to agrofag kwarantannowy w Unii).